

מתורתו של צדיק אביהו יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביהו צידא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בבואור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת בשלה ה'תשפ"א

הפרנסה תלויה רק בקב"ה

ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא (שמות טז ד). אפשר לרמוז על כל העוסק בתורה דצריך להיות בטחוננו בה' יתברך, ולא יהיה להוט אחר קבוץ המזון, שיחשב בדעתו לומר כשיהיה לו מזון ויהיה מזונו מצוי בידו אז יהיה לבו פנוי לעסק בתורה, דעל זה אמר התנא (אבות פ"ב מ"ד) ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה. אלא ישים בטחוננו בה' ויאמר הכל בידו יתברך, ומה שראוי לי יבוא לי, והעקר היא עבודת ה'. ואם לא יתהלך בדרך זו, אי אפשר לו לעסק בתורה (רמב"ם ת"ת פ"ג ה"ז):

וזהו שאמר הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, כלומר, צריך שתדעו שהפרנסה תלויה בידו, והטרחא יתרה שטורחים בני אדם היא לחנם, וזהו הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, אני הוא הממטיר והפרנסה היא בידו, ולכן העם לא יהיו להוטים לאסוף המזון, רק יבטחו בה' ויצאו ולקטו דבר יום ביומו, ובזה יהא נכר הילך בתורתי אם לא, דאם יבטחו בה' בזה יבואו לעסק בתורה כראוי, ואם לאו, ודאי יתבטלו מן התורה, וזהו הילך בתורתי אם לא:

(פיתוחי חותם פרשת בשלה)

מי שיש בידו מידת הבטחון אינו צריך לטרוח לפרנסתו

ידוע שבני ישראל לא בחר בהם ה' כי אם מפני שיהיו עוסקים בעבודתו ויהיו משכמים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כמו שאנו אומרים בתפלה 'אשרינו מה טוב חלקנו וגו', אשרינו שאנו משכמים ומעריבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. ומי שתמיד חשקו ופגעתו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, זה הוא הגורם לו לזכות לגן עדן התחתון ולגן עדן העליון, לפי שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות של עולם הבא, ומדה כנגד מדה, הוא עקר דירתו בזה העולם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, לפיכך יזכה לשבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות של עולם הבא:

הרוצה לעשות כן צריך להתחזק במידת הבטחון

והנה הבא להיות בבתי כנסיות ובתי מדרשות צריך לתת בטחוננו בה' באמת, וידע ידיעה אמיתית שהקדוש ברוך הוא יתברך שמו הוא הן והמפרנס והמשגיח בפרטות על כל אחד ואחד, ואין הדבר תלוי ביד האדם עד שיצטרך לטרוח הרבה ולבטל ימיו ושנותיו בענין המחיה, אלא כיון שהכל בידו יתברך, אפלו בעסק כל שהוא זמין לו פרנסתו. וזה היה אצלי כונת הכתוב (משלי י כב) 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה', הכונה 'ברכת ה' היא מדת הבטחון, ודהיננו מי שבידו מדת הבטחון אפלו בעסק כל שהוא תחול עליו הברכה והיא תעשיר', ולא יוסף עצב עמה, דהיננו לא יהיה צריך לטרוח, דמי שיש בידו מדת הבטחון אינו צריך לטרוח:

וזהו הרמז זבולן לחוף ימים ישכון, כלומר, מי שרוצה

לזכות להיות חלקו בגן עדן הנקרא 'זבול', ישכון בזה העולם לחוף ימים, שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות ששם ים החכמה. וכי תימא ובמה יתפרנס, לזה אמר והוא לחוף אני, כמו שפירש במקום אחר (שם לא יד) 'היתה כאניות סוחר מפרק תביא לחמה'. וזהו שמסים וירכתו על צידו, כלומר, עקר סמיכתו ובטחוננו של זה האיש יהיה על הקדוש ברוך הוא שהוא המשגיח ומכין טרף לכל, צידו גימטריא 'אלהים חיים', דהיננו עקר בטחוננו באלהים חיים, והבוטח בה' חסד יסובבנו: (פיתוחי חותם פרשת ויחי)

כשמישים בטחוננו בה' – מזמין לו פרנסתו

ועוד יתבונן האדם כי כל מה שיחשב האדם בעסקי העולם ובמשאו ובמתנו לא יועיל כלום, כי הכל תלוי בידו יתברך, כמו שכתוב בתורה (שם ה יח) 'זוכרת את ה' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל', ותרגום אוגלוס 'ארי הוא דיהב לך עצה למקני נכסיו'. וכן אמרו רבותינו ז"ל (מ"ק כח.) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא. אם כן, כיון שפרנסת האדם תלויה בידו יתברך, מה יועילו מחשבותיו, מה שגזר ה' עליו יגיע לו. וכיון שיחשב האדם דבר זה תמיד דהכל תלוי בידו יתברך, לא יבוא להרבות מחשבות בעניני העולם ועסקיו, וממילא אתיא רוחא, דבשעת התפלה ימצא מחשבתו טהורה ופנויה לעבודת ה' דוקא:

וזה הוא פונת שלמה המלך עליו השלום (משלי טז א) 'גל אל ה' מעשיך ויכנו מחשבתך', פרוש כל מעשיך שאתה רוצה לעשות בעניני העולם ובעסקיו תלה אותם ביד ה', ודע כי הוא העקר מה שיעשה ה' הוא שיהיה, עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע, ואז יוכנו מחשבתך, שבזה תמצא מחשבותיך פנויות בשעת תפלה:

והנה כשמישים האדם בטחוננו בו יתברך, וידע כי הוא המשגיח בו ומפרנסו, גם הקדוש ברוך הוא מרחם עליו ומזמין לו פרנסתו, שנאמר (תהלים נה כג) 'השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך', פרוש, כשתשליך על ה' יהבך ובו תבטח כי הוא הן אותך, אז 'הוא יכלכלך'. אם כן, כיון שהכל תלוי בידו יתברך, ומחשבות אדם לא יועילו ולא יצילו בזה, למה לו ולצרה הזאת להרבות מחשבות ולהוסיף דאגות, ובפרט בשעת תפלה. לכן בעל תשובה צריך להזהר ביותר לטהר מחשבותיו בשעת תפלה, ובא הרמז על נכון בראשית הרומז לתשובה כאמור, אתה בעל תשובה בשעת תפלה שים רעיוניך אל הוי"ה:

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות לד-לה)

העוסק בתורה יסודין בדילין הימנו

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך (שמות טו, כו).

גמרא דברכות דף ה' (ע"א) וזה לשונה: ואמר רבי יצחק כל הקורא קריאת שמע על מטתו, מזיקין בדילין הימנו, שנאמר (איוב ה ז) 'ובני רשף יגביהו עורף', ואין עורף

שִׁדְרָשׁוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל (ויק"ר לה א) על פסוק זה, שְׁבַכְל יוֹם הָיָה מְחַשֵּׁב לְמָקוֹם פְּלוּנֵי אֲנִי הוֹלֵךְ, וְהָיָה רִגְלָיו מְשִׁיבוֹת אוֹתוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. וְהַכּוֹנֵה, אֵף עַל פִּי שֶׁהָיוּ אוֹתָם הַדְרָכִים שֶׁהָיָה מְחַשֵּׁב בָּהֶם, הֵם לְצַרְכֵי מַחֲתוֹ וּפְרִנְסָתוֹ, אֶפְלוּ הֵכִי הָיָה מְבַטֵּל אוֹתָם וּבּוֹטֵחַ בְּהַשֵּׁם שֶׁהַמַּחֲתָה בְּיָדוֹ תְלוּיָהּ. וְזֶהוּ חֻשְׁבַּתֵי דְרָכֵי, שֶׁהֵם צְרָכֵי פְרִנְסָתֵי, וְזֶה דְבַר הַתֵּר, וְאֶפְלוּ הֵכִי הָיִיתִי בּוֹטֵחַ בָּךְ, וְהָיִיתִי מְשִׁיב רִגְלֵי אֵל עֲדַתְךָ:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ח)

העוסק בתורה בכל כוחו מסיר את הקליפות ממנו

גֵרְסָה נִפְשִׁי לְחֹאבָה אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ בְּכָל עֵת (תהלים קיט כ). הִנֵּה תַחֲלָה כְּתַבְנֵנוּ בְּעֵנֶיךָ גַר אֲנִכִּי בְּאַרְצְךָ, שְׁכֻנָּתוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁנִּבְנִיתִי שְׁלֵא בְקִדְשָׁהּ, מְכַל מְקוֹם רְאוּי אֲנִי לְהַשְׁגוֹת, שְׁאֲנִי מְבַקֵּשׁ לְחֻשֵׁב אוֹתֵי כְמוֹ הַגְרִים דְּכָל בְּנֵינָם מִצַּד סִטְרָא אַחְרָא וְאֶפְלוּ הֵכִי הַשְׁיֵנוּ, גַּם אֲנִי כְּאֶחָד מֵהֶם. וְעַכְשָׁו בָּא לִוְמָר, וְכִי תִימָא, שְׁאֲנִי הַגְרִים דְּדָבַר גְּדוֹל עֲשׂוּ, שֶׁהָיוּ מְטַמְעִים בְּתוֹךְ סִטְרָא אַחְרָא וְנִתְגַּבְּרוּ עַל יְצָרָם, וְתַבְרוּ שְׁלֵשְׁלֵאֵי דְפְרִזְלָא, וְהִרְסוּ חוּמוֹת הַסִּטְרָא אַחְרָא וּבָאוּ לְחִסּוֹת תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה, וְדִין גְרָמָא לְהֵם שֶׁהוֹסִירָה מֵהֶם הַזְהָמָא וְנָתַן לְהֵם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה, אֲבָל אֲנִי, בְּמָה תּוֹסֵר זְהָמַת הַיְצָר שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בִּי לְזֶה אָמַר, גַּם אֲנִי עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם דְּבַר הַמְסִיר הַזְהָמָא, וְזֶהוּ גֵרְסָה נִפְשִׁי. דְּכַתַּב רַבְנֵנוּ הָאֲר"י ז"ל (פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד פ"א), דְּהַעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּמְקַשֶׁה וּמְתַרְץ בְּכָל כַּחוֹ, גּוֹרֵם לְהַסִּיר הַקְּלִפָּה הַמְכַסֶּית הַלְמוּד הַהוּא. וְהִנֵּה הַקְּלִפָּה הַמְכַסֶּית הַלְמוּד הַיֵּא מִצַּד עוֹן הָאָדָם, וְכִשְׁמִסִּירָה הָאָדָם עַל יְדֵי לְמוּדוֹ, עַלִּיו נֶאֱמַר (ישעיה ו ז) וְיִסַּר עוֹנֶיךָ וְחִטְאֲתָךְ תִּכְפֹּר. וְהִנֵּה כְּשֶׁעוֹסֵק הָאָדָם בְּתַלְמוּד, וּמְקַשֶׁה וּמְתַרְץ בְּכַח לְהַבִּין הַהֲלָכָה עַל בְּרִיָּה וְלַהַעֲמִידָה עַל אֲמַתְתָּהּ, זֶהוּ הַמְסִיר הַקְּלִפָּה וְהַזְהָמָא מִמֶּנּוּ כְּרָאוּי, דְּעַל יְדֵי בְרוּר הַהֲלָכָה עַל אֲמַתְתָּהּ, מִתְקַשְׁטֵת שְׁכִינַת עֲזָנוּ וְחוֹזְרֵת כְּשׁוֹשְׁנָה רַעֲנָנָה, וְכָל הַחוּחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹבְבִים אוֹתָהּ כְּרוֹת יְכַרְתוּן, וּמִמִּילָא הָאָדָם הַגּוֹרֵם דְּבַר זֶה לֹא תִשְׁאַר בּוֹ הַזְהָמָא. וְזֶהוּ שְׁאֵמֵר גֵרְסָה נִפְשִׁי, דְּהִינּוּ מְשַׁבֵּר עֲצָמֵי לְלַמֵּד בְּכַח, וְזֶהוּ לְחֹאבָה אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ, דְּהִינּוּ חֲשָׁקֵי וְרִצּוֹנֵי לְהַעֲמִיד דִּינִיךָ עַל אֲמַתְתָּם, וּבָהֶם אֲנִי מְשַׁתְּדֵל בְּכַח וּמְשַׁבֵּר עֲצָמֵי, וְדָבַר זֶה גְדוֹל לְהַסִּיר הַזְהָמָא:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ג)

אֵלָּא תוֹרָה, שְׁנֶאֱמַר (משלי כג ה) הַתְּעִיף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאִינְנוּ, וְאִין 'רְשָׁף' אֵלָּא מוֹזִיקִין, שְׁנֶאֱמַר (דברים לב כד) 'מִזֵּי רָעַב וּלְחָמֵי רְשָׁף'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ כָּל הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה יִסּוּרִין בְּדִילִין הַיִּמְנֵנוּ, שְׁנֶאֱמַר זִבְגֵי רְשָׁף יִגְבִּיהוּ עוֹף, וְאִין 'עוֹף' אֵלָּא תוֹרָה שְׁנֶאֱמַר 'הַתְּעִיף עֵינֶיךָ וְכוּ', וְאִין 'רְשָׁף' אֵלָּא יִסּוּרִין, שְׁנֶאֱמַר 'מִזֵּי רָעַב וּלְחָמֵי רְשָׁף'. אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן הָא אֶפְלוּ תִינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּין יוֹדְעִין אוֹתוֹ, שְׁנֶאֱמַר וְיֵאמֵר אִם שְׂמוּעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִיָּשֵׁר בְּעֵינֵי תַעֲשֶׂה וְהֵאזְנַת לְמִצְוֹתָיו וְשִׁמְרַת כָּל חֻקָּיו כָּל הַמְּחַלָּה אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּמַצְרִים לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפָּאךָ. אֵלָּא כָּל שְׂאֵפְשֵׁר לוֹ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וְאִינּוּ עוֹסֵק, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא עֲלָיו יִסּוּרִין מְכּוֹעֲרִין וְעוֹכְרִין אוֹתוֹ, שְׁנֶאֱמַר (תהלים לט ג) נְאֻלְמַתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב וְכֹאבֵי נַעֲכָר, וְאִין 'טוֹב' אֵלָּא תוֹרָה, שְׁנֶאֱמַר (משלי ד ב) 'כִּי לִקַּח טוֹב נִתַּתִּי לָכֶם תוֹרַתִּי אֵל תַּעֲזְבוּ':

(לבונה זכה, פרשת בשלח)

העוסק בתורה הקב"ה מברך את פרנסתו

וּכְשֶׁרוּאָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא צָדִיק זֶה שְׁבַטֵחַ בּוֹ וּבְתָם לְבָבוּ עוֹשֶׂה כָּל זֹאת, שׁוֹלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו, וּבַעֲסַק קַל מְבִיא לוֹ בְּרָכָה מְרִבָּה וְלֹא יִתְבַטֵּל מַעְבֻּדָת ה', כִּי הֵבֵא לְטַהַר מְסִיעֵין אוֹתוֹ (שבת קד.), וְכִמְאֵמֵר הַתַּנָּא (אבות פ"ג מ"ה) הַמְקַבֵּל עֲלָיו עַל תוֹרָה מְעַבְרִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֲרָץ. וְזֶהוּ וְכֹאשֶׁר יַעֲנֵנו אֲתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ, הַכּוֹנֵה, כָּל מָה שְׁמַעֲנִין אוֹתוֹ בְּמַחְשְׁבוֹת לְטוֹרָה מַעְבֻּדָת ה' כְּדִי לְהַתְּעַסֵּק בְּהַבְלֵי הַעוֹלָם וְהוּא אִינּוּ שׁוֹמֵעַ לְהֵם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֶזְרוֹ, וְכֵן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ וְלֹא יִחְסַר כָּל טוֹב, וּלְפִיכָךְ וְיִקְצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, מְשׁוּם דְּזָהוּ בְטוֹל חַיּוּתָם:

(פיתוחי חותם פרשת שמות)

העוסק בתורה יבטח בה' שימלא חסרונו

חֻשְׁבַּתֵי דְרָכֵי וְאֲשִׁיבָה רִגְלֵי אֵל עֲדַתְךָ (תהלים קיט נט). עַכְשָׁו בָּא לִוְמָר, כִּי חֲשָׁקוֹ בְּתוֹרָה רַב עַד מָאד, וּמְרַב חֲשָׁקוֹ בְּהַ מַּיִחַ צְרָכָיו וְעוֹסֵק בָּהּ, וְאִינּוּ חוֹשֵׁשׁ בְּצַרְכֵי גּוֹפוֹ כְּלָל. וְכִמּוֹ

הידה שבועית: מה אומר רבינו על מי נאמר הפסוק 'זָסַר עוֹנֵיךָ וְחִטְאֲתָךְ תִּכְפֹּר'?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת נח:

ה' שמוליק ברגר מבית שמש.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מדרש האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

